

Project: Water Sensitive Rotterdam
 Onderwerp: Verslag 01 Klankbordgroep
 Datum: woensdag 29 juni 2016 / 4 juli 2016

Bijeenkomst 29 juni 2016

Aanwezig: Klankbordgroep	Tracy Metz (TM)	Publicist, John Adams Institute
	Lotte Locher	Amsterdam Rainproof
	Fransje Hooijmeijer	TU Delft
Lombardijen	Frido van Amerongen	Arconico Architecten
	Freddie Slot	BYTR Architecten
Bospolder	Lex van Deudekom	LEX-Architecten
	Pim Pompen	Broekbakema
	Okan Turcan	Broekbakema
	P. Hersbach	Hersbach-Architecten (verslag)
Rubroek	Femke Feenstra	De Jong Gortemaker Algra
	Liesbeth Brink	Brink Architectuur
	Sander van Schaik	Personal Architecture
Afwezig met kennisgeving:	Mathijs van Ruijven	Gemeente Rotterdam (klankbordgroep)
	Tjerk van de Wetering	BYTR Architecten
	Edward Schuurmans	KCAP Architecten
	Pieter Theuws	KCAP Architecten Afspraken

Bijeenkomst 4 juli 2016:

Aanwezig: Klankbordgroep	Mathijs van Ruijven	Gemeente Rotterdam (klankbordgroep)
	John Jacobs	Gemeente Rotterdam (opdrachtgever)
Lombardijen	Frido van Amerongen	Arconico Architecten
	Freddie Slot	BYTR Architecten
Bospolder	Pim Pompen	Broekbakema
	P. Hersbach	Hersbach-Architecten (verslag)
Rubroek	Femke Feenstra	De Jong Gortemaker Algra
	Liesbeth Brink	Brink Architectuur
	Sander van Schaik	Personal Architecture

Afspraken volgende bijeenkomst:

27 september 14u - 16u; Broekbakema Van Nelleweg 1 (Van Nelle ontwerpfabriek)

Inleiding

De volgende presentaties zijn een samenvatting van de inventarisatiefase van het onderzoek. In dit onderzoek zijn stakeholders benaderd, kennis vergaard, en onderzoek naar de vraagstelling gedaan. Hieruit dient duidelijk te worden wat de opgave is in het gebied.

Belangrijk is dat voor alle drie de onderzoeken naar de locaties gezocht wordt naar kansen om de sociale opgave in de wijk te koppelen aan de onderzoeken en ontwerpen. Deze meekoppelkansen ondersteunen en onderbouwen de vaak technische oplossingen voor de waterproblematiek.

Mathijs van Ruijven kon helaas niet aanwezig zijn op 29 juni en is in een later tijdstip geïnformeerd. De volgende bijeenkomst zal zodanig worden georganiseerd dat de voltallige klankbordgroep aanwezig zal zijn. Het verslag is een samenvatting van beide bijeenkomsten.

Lombardijen

Lombardijen bestaat uit een ondergrond van veen, klei en veen. Het ligt als laagste punt van Rotterdam-zuid en heeft een hoge grondwaterstand met weinig infiltratievermogen. De wijk kent veel groen en relatief veel open ruimte (openbaar en collectief). Het profiel van de wijk is kwetsbaar. In de oplossingen wilt men de meekoppelkansen benoemen. Dit vereist een verdere inventarisatie waarbij vooral met bewoners maar ook naar in de wijk actieve organisaties contact wordt gezocht.

Er is een inventarisatie gedaan van de totale wijk waaruit 4 typische "Lombardijen" locaties zijn gedestilleerd. Hieruit zijn 4 casussen bedacht met elk een andere aanpak.

Ontwerprichtingen en oplossingsrichtingen zijn

- groene daken en gevels, aanpak van dichte plinten met bergingen van de gestapelde woonblokken,
- gebruik van de collectieve binnentuinen,
- het landschappelijk maken binnentuinen,
- bergingen verplaatsen uit de woonblokken,
- verdichten van de wijk (kopwoningen), waarbij aandacht voor wooncarrière van bewoners in nieuwe ontwikkelingen.

In de aanpak is het plan is om klein te beginnen om snel resultaat te krijgen en opbouwend grotere ingrepen te doen.

Reactie Lombardijen:

- Waarom de gehele wijk. Baken het af. Zelfs 4 is misschien teveel. Lombardijen is groen. Maar van wie is het groen. Wat zijn de private en collectieve gebieden? Formuleer hiervoor concrete architectonische projecten.
- De voorstellen hebben een grote afhankelijkheid van eigenaren woonblokken (Havensteder). Probeer onafhankelijker te zijn. concentratie op de groene ruimte maakt het onderzoek minder afhankelijk. Zoek ook naar andere stakeholders.
- Verdichten betekent meer bebouwd oppervlak. Dit staat op gespannen voet met de wateropgave. Ga uit van de groene ruimte en de wateropgave. Onderhoud is een kans. Bodemdaling als uitgangspunt kan nieuwe typologieën creëren.
- Wat is nu de opgave voor deze wijk? Formuleer de probleemstelling. Wat is de oorzaak van het wateroverlast? Grondwater; regen? Wat heeft de wijk nodig? Wat biedt dat voor kansen voor het waterverhaal?
- bewoner 1x benaderen.

Bospolder

Bospolder is als vooroorlogse wijk de oudste van de drie onderzoekgebieden. De wijk is steenachtig, met weinig mogelijkheid tot infiltratie van water. Bospolder is een actieve wijk met groet sociale interactie. De wijk heeft een zeer laag sociaal en veiligheidsprofiel. Het waterprobleem leeft niet bij de (meeste) bewoners. Zij moeten overleven. Bospolder waterbestendig maken moet samen met een sociale actie. elke ingreep om water niet in riool te laten afvoeren levert geld cq budget op voor ingrepen. Het concreet maken van de acties wordt georganiseerd in een "Wijkwaterschap". Zij beheren het "Droge Voeten Geldfonds" en communiceren met een "Droge Voeten Gids".

Bospolder heeft drie opgaven geformuleerd waar men een keuze uit moet maken:

- Bospolder heeft een project park 1943 gekregen binnen resilience programma van Rotterdam waar ze de wateropgave moeten invullen. Alleen is dit niet in Bospolder maar in Tussendijken.
- Het eigen onderzoekgebied is gedefinieerd rondom drie woonblokken welke elk vanuit een thematiek van individueel, collectief en corporatief worden benaderd.
- En daarnaast heeft men een droom om Bospolder weer boezemland te maken door water direct af te voeren naar de boezems.

Reactie Bospolder:

- Organisatie d.m.v. een Wijkwaterschap en geldfonds is interessant. Maar is dit de ontwerpogave? Een gids als keuze catalogus voor bewoners werkt niet. Richt je niet teveel op die gids, maar maak een koppeling aan het ontwerp.
- Typologie van blokken als voorbeeld is interessant. De keuze voor prototypen voor het onderzoek in een goede zet. Een koppeling met vastgoed is interessant. Het gaat niet om de techniek maar om de processen. Hoe krijg je ingrepen voor elkaar bij eigenaren.
- Het geldfonds is een mooie oplossing; het definiëren van de kosten baten analyse voor elke ingreep. Maar blijf regel en bij het onderwerp.
- Maak de droom van het boezemland door goten, grachten en afvoeren reel.

Rubroek

Rubroek is als naoorlogse wederopbouwwijk een groene wijk met vele "rafelranden" en onduidelijke ruimten. Het is voor het grootste deel corporatiebezit en er is bijna geen private open ruimte. Dit zorgt voor een dilemma t.o.v. de opgave. Het onderzoek heeft kaders afgebakend waar vooral ondergrond en structuur onderzocht zijn. Hieruit is een wateropgave bepaald voor de wijk.

Met de uitkomsten is een studie gedaan op wijniveau wat er aan ingrepen zouden kunnen plaatsvinden en welke besparingen dit oplevert. Dit als opzet om op een vijftal locaties oplossingsrichtingen te destileren. Deze zouden een doorsnede van een totale aanpak van de wijk moeten formuleren.

Moeite heeft men om de bewoners als groep te benaderen. Er is geen of nauwelijks een goede sociale structuur om te benaderen. Havensteder is de belangrijkste stakeholder met een groot aandeel in eigenaarschap. De wijk functioneert, maar kan afglijden. Daarnaast kan water een kapstok zijn om bepaalde ingrepen of verdichtingen in de wijk te laten plaatsvinden. Definieerbaarheid van de open ruimte is belangrijk.

Reactie Rubroek:

- Mooi onderzoek met goede opbouw. Maar wel erg technisch. De sociale component is onderbelicht. Water wordt vooral stedenbouwkundig ingezet. Welke rol kan water hebben in het vormgeven van ingrepen vanuit de sociale kant bekeken?
- Focus op de stedenbouwkundige ingrepen en de rol van de architect hierin. "Beloon" het kleine (voortuintjes). Kader het onderzoek 5 locaties is veel. zoek degene eruit waar je wat mee kan vertellen en veranderen. Neem een provocerende houding.
- Bouwen kan hier een middel zijn om de stedenbouwkundige structuur beter te definiëren.